

Social- og ældreminister Astrid Krag's talepapir

Anledning	Samrådssp. AH, AI, AK, AL og AM
Dato / tid	31. august 2021 Kl: 15:30-17:00
Sted	Mødelokale FT S-092
Talens varighed	15 min (2400 ord)
Talens formål	Besvarelse af samrådsspørgsmål AH, AI, AK, AL og AM
Publikum og programpunkt	Social- og Ældreudvalget

Samrådsspørgsmål AH

Hvad er ministerens holdning til de forhold, som Ekstra Bladet, jf. artiklen "Afløsning: Børn tvangsfjernet med fup og fidus-rapporter" 19. juni 2021, har afdækket om en psykolog - som kommuner landet over har brugt - der blandt andet har løjet og brugt copy-paste i forbindelse med forældre-undersøgelser i anbringelsessager, hvilket kan være årsag til, at børn er blevet tvangsfjernet på et fejlagtigt grundlag?

Samrådsspørgsmål AI

Vil ministeren redegøre for antallet af sådanne sager, jf. artiklen "Afløsning: Børn tvangsfjernet med fup og fidus-rapporter" 19. juni 2021, og mener ministeren, at det er hensigtsmæssigt, at de undersøgte forældre ikke har mulighed for at klage, og hvad tænker ministeren konkret, at der kan gøres for at sikre, at sager som denne ikke kan gentage sig?

Samrådsspørgsmål AK

Er det ministerens holdning, at det er nok at gennemgå den konkrete psykologs forældrekompetenceundersøgelser, som er problematiseret gennem bl.a. Ekstra Bladets dækning, eller mener ministeren, at der er behov for en generel kulegravning af området, f.eks. af alle de forældrekompetenceundersøgelser, der i de sidste 5 år har ført til anbringelser m.v. af børn, uanset hvilken psykolog, der har udarbejdet undersøgelsen, med henblik på sikring af kvaliteten og få gjort op med eventuelle brodne kar i branchen, så man sikrer familierne mod lignende situationer i fremtiden?

Samrådsspørgsmål AL

Vil ministeren sikre, at forældre, der måtte få Ankestyrelsens ord på, at deres børn er blevet fjernet på et forkert grundlag, kan få kompensation for den helt urimelig hårde situation, de har været bragt i, fordi kommunen har sat sin lid til en psykolog, der har vist sig ikke at have gået til opgaven med den nødvendige faglighed og respekt? Og hvordan vil ministeren sikre, at børn, der fejlagtigt er

anbragt på grund af denne psykologs rapporter, kan få den nødvendige hjælp til at bearbejde de traumer det kan være, at blive fjernet fra sin familie?

Samrådsspørgsmål AM

Mener ministeren, at det er tilstrækkeligt at kræve af kommunerne, at de skal anvende autoriserede psykologer til udarbejdelse af forældrekompetenceundersøgelser, uden at der samtidig stilles krav til, at psykologerne skal være specialiserede inden for områder, der er relevante for forældrekompetenceundersøgelserne?

Det talte ord gælder

[Indledning]

- Tak for ordet og muligheden for – på baggrund af en meget trist sag – at drøfte et emne, der ligger både mig og regeringen meget på sinde: nemlig at sikre alle børn en tryk og kærlig barndom. Og her er det afgørende, at afgørelser om indsatser i familierne om hjælp og støtte til børn hviler på grundige og fagligt solide vurderinger.
- Jeg er i dagens samrådsspørgsmål blevet bedt om at forholde mig til den sag, som Ekstra Bladet bragte 19. juni 2021 om en navngiven psykologs arbejde og bidrag til psykologiske undersøgelser i en række kommuners sager om bl.a. anbringelse uden for hjemmet uden samtykke.
- I samrådet i dag vil jeg både besvare de spørgsmål, som vi skulle have drøftet i torsdags, og de spørgsmål der oprindeligt var planlagt til samrådet i dag.
- Jeg er blevet spurgt til min holdning til sagen,

- til hvorvidt denne konkrete sag giver anledning til en generel kulegravning af området - eller til økonomisk kompensation til de involverede familier,
- hvorvidt det er tilstrækkeligt med kravet om brug af autoriserede psykologer – eller om der også skal være krav om, at de pågældende psykologer skal være specialiserede inden for et givent området,
- hvor mange sager den pågældende psykolog har været involveret i, og hvorfor familierne ikke længere kan klage i de pågældende sager.
- Derudover er jeg blevet spurgt, hvordan vi sikrer, at lignende sager ikke gentager sig.

[Erkende at sagen er uacceptabel]

- Indledningsvist vil jeg gerne understrege, at jeg finder denne sag helt uacceptabel og at jeg, ligesom som spørgerne, Mette Thiesen og Karina Adsbøl, er rystet over, at det her har kunne finde sted.
- Danmark er et af de lande i Verden, hvor vi har allerhøjest tillid til hinanden. Det er noget ganske særegent ved os som folk – og det kan vi være stolte af.
- ”Kontrol er godt, men tillid er bedre”, plejer vi at sige. Det er Danmark, når det er bedst.

- Når nogen så misbruger vores tillid og så groft tilsidesætter faglig etik og menneskelig moral, som det er tilfældet i den her sag, så ryster det os naturligvis.
- For vi skal kunne have tillid til, at kommunerne står på et solidt fagligt grundlag, når de træffer de her vigtige afgørelser om at sikre udsatte børn den hjælp, de har brug for – fx anbringelse eller indsatser i familien.
- For det handler grundlæggende om retssikkerheden for barnet og de biologiske forældre.
- Og det handler om at sikre, at børnene får en tryk og sikker barndom – og derved de bedste forudsætninger for et godt og selvstændigt voksenliv.
- Derfor er det fuldstændig uacceptabelt, når fagfolk, der skal bidrage til så vigtige afgørelser om hjælp og støtte til udsatte børn, ikke lever op til deres ansvar og ikke har den fornødne respekt for deres eget fagområde.
- Man skal kunne regne med en ordentlig kvalitet i sagsbehandlingen i kommunerne.
- Forkerte afgørelser kan få store konsekvenser for både børn og forældre, både hvis de forkerte afgørelser betyder, at der er udsatte børn, der ikke får hjælp – eller udsatte børn der får den forkerte hjælp.

- Så selvom det er en meget kedelig og trist sag, er det godt, at den endelig er kommet frem – så kommunerne har mulighed for at gennemgå de sager, som det drejer sig om, og gå deres sagsbehandling efter i sømmene.
- Jeg kan godt forstå, hvis man som familie med sager i kommunen er bekymret for, om denne omtalte sag har haft betydning for ens egen sag.
- Derfor vil jeg også gerne opfordre til, at hvis man på den måde har en bekymring for et konkret barn eller ung, så kan man rette henvendelse til Ankestyrelsen og underrette om denne bekymring.

[Der er handlet i den konkrete sag]

- Sagen er ulykkelig, og derfor er jeg også tilfreds med, at Ankestyrelsen med det samme gik ind i sagen.
- På baggrund af Ekstra Bladets omtale af den pågældende psykologs arbejde har Ankestyrelsen taget kontakt til samtlige kommuner og bedt dem til at identificere de sager, hvor de har benyttet erklæringer fra den pågældende psykolog, og genvurdere sagerne - og herunder vurdere, om grundlaget for kommunens afgørelser fortsat er tilstrækkelige, eller om der er behov for supplerende oplysninger.

- Samtidigt henviste Ankestyrelsen i brevet til, at kommunen efter serviceloven [§ 155 a, stk.1, 1. pkt.], har pligt til at genvurdere allerede iværksatte foranstaltninger over for et barn eller en ung, hvis kommunen modtager en underretning om barnet eller den unge.
- Og efter Ankestyrelsen vurdering omfatter denne genvurderingspligt også det forhold, at en kommune får oplysninger, som rejser tvivl om, hvorvidt sagsoplysningen i en børnesag har været fyldestgørende.
- Ankestyrelsen har vejledt kommunerne om selv at genvurdere sagerne, og de har derfor ikke kendskab til, hvor mange sager, der på dén baggrund skal gennemgås i kommunerne.
- Ankestyrelsen har også henvendt sig direkte til fire konkrete kommuner, som Ankestyrelsen fik oplyst havde gjort brug af den pågældende psykolog i børnesager, og bedt disse konkrete kommuner om en redegørelse for, hvad de gør i de konkrete sager.
- De fire pågældende kommuner har sendt redegørelser til Ankestyrelsen for de tiltag, de har iværksat.

- Herefter har Ankestyrelsen gennemgået redegørelserne og har vurderet, at de fire kommuner tager relevante sagsbehandlingsskridt i sagerne.
- Ankestyrelsen har også selv vurderet de sager om tvangsmæssige afgørelser, som Ankestyrelsen har behandlet fra de fire kommuner og hvori erklæringer fra den nævnte psykolog indgår.
- De har i alt gennemgået sager om børn fra 8 familier, og har inddraget børnesagkyndig bistand i vurderingen, hvor dette er relevant.
- Ankestyrelsen har oplyst, at gennemgangen ikke har givet anledning til at ændre afgørelser.

[Opsummerende]

- Ankestyrelsen har således både bedt alle kommuner gennemgå sagerne og at genvurdere dem, hvor den pågældende psykolog har bidraget.
- Ankestyrelsen har også haft fat i konkrete kommuner, som med sikkerhed havde anvendt psykologen, og endelig har Ankestyrelsen set på egne klagesager, hvor psykologen havde bidraget til kommunens sag.

[Spørgsmål AL om compensation]

- Med hensyn til samrådets spørgsmål om mulighed for kompensation, så har man som borger mulighed for at rejse en civil retssag mod kommunen.
- Det er nemlig sådan, at det er kommunerne, der træffer afgørelse i disse sager, og derfor også dem, som bærer et eventuelt erstatningsansvar.
- Vurdering af, hvorvidt der er et erstatningsansvar hos kommunerne ligger således i retssystemet.
- Der spørges i den sammenhæng også til, hvordan det sikres, at børn, der måtte være blevet anbragt på baggrund af en sagsbehandling, hvori den pågældende psykolog har bidraget, får den fornødne hjælp.
- Her vil jeg gerne understrege, at hvis der er børn eller unge, der har behov for hjælp eller støtte, så er kommunerne forpligtet til at iværksætte den nødvendige hjælp og støtte – uanset, hvad der er årsagen.
- Så kommunerne har en klar pligt til at hjælpe, hvis børnene har brug for hjælp.

[Spørgsmål om klageadgang]

- Med hensyn til samrådsspørgsmålet om klageadgang i denne type sager vil jeg gerne understrege, at der er

klageadgang ved afgørelser om hjælp og støtte til børn og unge uden forældrenes samtykke.

- De konkrete sager, hvor psykologen har været involveret, ligger imidlertid alle så langt tilbage, at klagefristerne er overskredet.
- Det skal dog også siges, at de berørte forældre således har haft mulighed for at klage over kommunens afgørelser, hvis de har været uenige i afgørelsen eller har været af den opfattelse, at den beroede på et forkert og fejlagtigt grundlag.
- Dertil kommer, at man har som borger altid mulighed for at underrette kommunen, hvis man er bekymret for et konkret barn eller ung.
- Kommunen er efter serviceloven [§ 155 a, stk.1, 1. pkt.], forpligtet til at genvurdere allerede iværksatte foranstaltninger over for et barn eller en ung, hvis kommunen modtager en underretning om et barn eller ung.
- Herudover gælder det, at efter Ankestyrelsen vurdering så omfatter denne genvurderingspligt også det forhold, at en kommune får oplysninger, som rejser tvivl om, hvorvidt sagsoplysningen i en børnesag har været fyldestgørende.

- Og så gælder det altid på børneområdet, at er man bekymret for, om en kommune sørger for, at et barn modtager den rette hjælp, kan man underrette Ankestyrelsen, som kan tage sager op af egen drift.
- Så uanset om klagefristerne er overskredet, er der mulighed for at underrette i sager med pågældende psykolog – og Ankestyrelsen har mulighed for at tage sagen op.

[Spørgsmål AK om generel kulegravning]

- Der spørges også til, hvorvidt der på baggrund af denne sag er behov for en generel kulegravning af området.
- Til det vil jeg gerne slå fast, at dette er en meget trist sag, som skal tages alvorligt og ikke negligeres.
- Men det er samtidigt vigtigt at holde fast i, at kritikken har været rettet mod den pågældende psykologs arbejde og enkelte kommuners håndtering af sagen.
- En person, som i øvrigt – ud fra pressens beskrivelser – overskred grænserne for acceptabel adfærd på mange områder, ikke alene i forhold til sine arbejdsopgaver.

- Kritikken har ikke rettet sig mod arbejdet på hele feltet af psykologer – hvor vi i øvrigt også har skærpet reglerne, som jeg kommer ind på senere.
- Derfor mener jeg ikke, at der er grundlag for at lave en generel kulegravning af samtlige forældrekompetenceundersøgelser, hvor reglerne også netop er strammet, siden denne sag.

[Krav om brug af autoriserede psykologer]

- For når der spørges til, hvordan det undgås, at sådanne sager gentager sig, skal vi huske på, at de her sager ligger tilbage i tiden – hvor lovgivningen også var anderledes.
- Vi har allerede strammet op på lovgivningen på området, så der nu er lovkrav om, at psykologer, der bidrager til disse forældrekompetenceundersøgelser, skal være autoriserede og dermed også underlagt Psykolognævnets tilsyn.
- Dette krav aftalte vi med satspuljeaftalen fra 2019 om "Ro og stabilitet for udsatte børn og unge" som trådte i kraft 1. marts 2020.
- Lovkravet gælder derfor nu både psykologiske undersøgelser af forældremyndighedsindehaveren og psykologiske undersøgelser af barnet eller den unge.

- Den nye regel er således først trådt i kraft efter det beskrevne samarbejde med pågældende psykolog var afsluttet. Og vi står altså et andet sted i dag.

[Spørgsmål AM - Nye retningslinjer for FKU]

- Det leder mig hen til et andet af spørgsmålene i dagens samråd.
- Nemlig, hvorvidt det er tiltrækkeligt at kræve af kommunerne, at de skal anvende autoriserede psykologer – uden samtidig at stille krav til at psykologerne skal være specialiserede.
- Til det vil jeg sige, at man må kunne forvente, at kommunerne forholder sig til, hvorvidt den pågældende psykolog, som de planlægger at samarbejde med, har de fornødne kompetence.
- Hvad psykologen skal kunne – og hvilke elementer kommunerne skal lægge vægt på, når de vælger psykologer til at udarbejde de psykologiske undersøgelser – fremgår af Socialstyrelsens nye [vejledende] retningslinjer for udarbejdelse og anvendelse af forældrekompetenceundersøgelser.
- Socialstyrelsen udgav netop her i januar 2021 en opdateret udgave af deres vejledende retningslinjer for

forældrekompetenceundersøgelser, som dermed erstatter de gamle fra 2011.

- De nye retningslinjer indeholder bl.a. et kapitel om kommunernes valg af autoriseret psykolog.
- Heri fremgår det bl.a., at kommunerne generelt bør stille store psykologfaglige krav til kvaliteten af forældrekompetenceundersøgelser og dermed også til de kompetencer, kvalifikationer og erfaringer, som den autoriseret psykolog bør besidde.
- Det fremgår også af retningslinjerne, at undersøgelserne bør gennemføres af psykologer, der har et solidt kendskab til familiedynamik, familiepsykologi, udviklingspsykologi og som kan sikre et fokus på afdækning af forældrenes ressourcer og udviklingspotentiale.
- Hvis der er helt særligt definerede problemstillinger i den pågældende sag, skal kommunen også tilstræbe, at den psykolog, der vælges, har kompetencer i forhold til disse problemstillinger.

[Kommunernes ansvar ved valg af leverandør]

- Det gælder sådan set ved alle eksterne leverandører, som kommunen vælger at samarbejde med på socialområdet, at kommunerne skal kunne stå inden

for de fagfolk, som de vælger at ansætte til at levere en ydelse.

- Kommunerne har ansvar for, at sagerne bliver tilstrækkeligt belyst, så udsatte børn og unge får den rigtige hjælp og støtte.
- Og deri ligger også en forpligtelse hos kommunerne, til at vælge fagfolk, der har de nødvendige kompetencer og den relevante faglighed til at lave disse undersøgelser.

[Afgørelser skal stå på mere end én oplysning]

- Det er også vigtigt for mig at understrege, at det ikke kun er de psykologiske undersøgelser af børn eller forældre, der skal have høj kvalitet – det skal hele sagsbehandlingen.
- Afgørelserne træffes på baggrund af hele sagsbehandlingen og er dermed en samlet vurdering af en lang række forskellige forhold i barnets liv.
- For at få afdækket problemer og ressourcer hos barnet og familien skal den børnefaglige undersøgelse som minimum omfatte seks faste punkter – fra skole og fritidsforhold, til venskaber og familieforhold, sundhed, udvikling og adfærd.

- Og kommunen skal som led i den børnefaglige undersøgelse inddrage de fagfolk, som allerede har viden om barnets eller den unges og familiens forhold.
- Det kan fx være barnets pædagoger eller lærere, eller andre der kender barnet eller er en del af barnets hverdag.
- Og ikke mindst skal kommunen tale med barnet selv og med forældrene.
- Forældrekompetenceundersøgelsen vil naturligvis have en væsentlig betydning – men en afgørelse vil således ikke kun stå på én psykologisk undersøgelse.
- Det er en forudsætning for en ordentlig og grundig sagsbehandling, at kommunen kommer hele vejen rundt om barnet eller den unges liv og hverdag.

[Børnene Først]

- Det er også værd at nævne, at vi jo står foran et gennemgående løft af hele anbringelsesområdet med reformen Børnene Først.
- Hvor børnene skal i centrum og skal inddrages og høres i langt højere grad, end de bliver i dag.
- Vi har bl.a. aftalt ekstra hjælp til kommuner med mange børnesager til at løfte sagsbehandlingen,

etablering af et forpligtelse partnerskab om bedre sagsbehandling og underretninger,

- Og at der i de svære sager, hvor det er relevant at tage stilling til, om der skal ske en anbringelse, skal være to sagsbehandlere på, så vi sikrer at der er et bedre rum for faglig sparring og tid til at foretage grundige, faglige vurderinger i komplekse sager.
- Altså tiltag, der understøtter kommunerne i at lave en solid sagsbehandling, ikke mindst i indgribende sager om anbringelse.

[Afslutning]

- Afslutningsvist vil jeg gerne gentage, hvad jeg også sagde indledningsvist:
- Vi skal kunne have tillid til, at afgørelser i sager om hjælp til børn i familier, hvor der er omsorgssvigt eller forældrene af andre årsager ikke kan tage tilstrækkeligt vare på deres børn, hviler på et grundigt og fagligt solidt grundlag.
- Derfor er det helt uacceptabelt, hvis fagfolk fusker i deres bidrag til så vigtige afgørelser, som at sikre den rette hjælp eller støtte til udsatte børn og unge.

- Man skal kunne regne med en høj kvalitet i sagsbehandlingen og at fagfolk har den fornødne faglighed, integritet og respekt for deres sagsområde.
- Det var godt at Ankestyrelsen så hurtigt kontaktede kommunerne med budskabet om genvurdering af de relevante sager – og at Ankestyrelsen selv har været de relevante sager igennem.
- Og heldigvis har vi i fælleskab allerede strammet reglerne, således at alle psykologer, der fremadrettet bidrager til disse typer undersøgelser vil være autoriserede - og derved underlagt Psykolognævnets tilsyn.
- Tak for ordet.